

NEMIS TILINI O'RGANISHNING BIR NECHA USULI

Maxmudova Mavjuda Xalimovna

Osiyo Xalqaro Universiteti o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15754392>

Annotatsiya. Ushbu maqolada nemis tilini o'rganish jarayonida musiqiy material, xususan qo'shiqlardan foydalanishning samaradorligi va motivatsion pedagogik vosita sifatidagi salohiyati tahlil qilinadi. Qo'shiqlardan foydalanishning asosiy afzalliklari ko'rib chiqiladi: tinglab tushunish (audirovanie) va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirish, so'z boyligini kengaytirish, sotsiomadaniy kompetensiyani shakllantirish hamda o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish. Qo'shiqli materialni o'quv jarayoniga integratsiya qilish bo'yicha metodik tavsiyalar taqdim etiladi, shuningdek til bilish darajalariga ko'ra tavsiya etilgan qo'shiqlar misollar orqali beriladi. Yondashuvning ilmiy asoslari psixolingvistika va xorijiy tillarni o'qitish metodikasi sohasidagi dolzarb tadqiqotlar bilan mustahkamlangan.

Kalit so'zlar: nemis tili, qo'shiqlar, musiqa, xorijiy til kompetensiyasi, tinglab tushunish, talaffuz, leksika, madaniy integratsiya, motivatsiya, o'qitish metodikasi.

I. Kirish. Zamonaviy xorijiy tillarni o'qitish yondashuvlari o'quv jarayonini yanada qiziqarli, qulay va amaliy jihatdan yo'naltirilgan qilishga intiladi. Nemis tilini o'rganishda qo'shiqli materiallardan foydalanish — bu kognitiv va emotsional qabul qilish jarayonlarini uyg'unlashtiruvchi innovatsion metoddir. Musiqa nafaqat leksik va grammatik strukturalarni eslab qolishni osonlashtiradi, balki chuqur madaniy sho'ng'ish imkonini yaratadi hamda barqaror o'quv motivatsiyasini shakllantiradi. Ushbu maqolaning maqsadi — nemis tilini o'rganishda qo'shiqlardan foydalanish metodikasini tahlil qilish, uning afzalliklarini aniqlash va amaliy vositalarini taklif qilishdan iborat.

II. Adabiyotlar sharhi: Eshitish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirish

Qo'shiqlar ona tilida so'zlovchilarning autentik nutq namunalarini beradi. Ularni tinglash orqali o'quvchilar intonatsiya, urg'u va ritmik xususiyatlarni o'rganadilar. Andreas Bourani va Mark Forster ijrosidagi aniq talaffuzli qo'shiqlar boshlang'ich bosqichda ayniqsa foydalidir.

Leksik va frazeologik boylikni oshirish. Qo'shiqlardagi lirik matnlar zamonaviy og'zaki ifodalar, idiomalar va frazeologik birikmalarga boy bo'lib, ular so'z boyligini boyitishga xizmat qiladi. Masalan, «Haus am See» (Peter Fox) va «Ein Stern» (DJ Ötzi) qo'shiqlari kundalik nutqni boyitishda foydali hisoblanadi.

Sotsiomadaniy kompetensiyani shakllantirish. Qo'shiqlar xalqning mentaliteti, an'anasi va madaniy-tarixiy kontekstini aks ettiradi. Turli janr va davrlarga oid qo'shiqlar nafaqat tilni, balki madaniyatni ham o'rganishga imkon yaratadi. Masalan, xalq qo'shig'i «Die Gedanken sind frei» tarixiy haqiqatlarni ko'rsatadi, Fettes Brot guruhining zamonaviy xitlari esa yoshlar submadaniyatining o'ziga xosliklarini ochib beradi.

III. Tadqiqotlar. Medina (1990) tadqiqotlariga ko'ra, o'quv materiallari bilan emotsional aloqaning mavjudligi ularni eslab qolishni kuchaytiradi. Sevimli qo'shiqlar til bilan ijobiy assotsiatsiya hosil qiladi va uzoq muddatli eslab qolishga yordam beradi. Boshlovchilar uchun sekin tempda va aniq diktsiyali qo'shiqlar tavsiya etiladi (masalan, «Guten Morgen» — Tim Bendzko). Ilg'or o'quvchilar esa murakkab leksika va grammatik strukturalarga ega qo'shiqlar bilan ishlashi mumkin (masalan, «Alles Neu» — Peter Fox).

Qo'shiq matnlari bilan ishlash quyidagicha amalga oshiriladi:

- avval matn tarjima qilinadi va lug'at tahlili o'tkaziladi;

- intonatsiya va ritmga e'tibor berib, takroriy o'qish va talaffuz mashqlari qilinadi;
- karaoke formati orqali matnni qayta ijro etish nutq tezligi va artikulyatsion bazani rivojlantiradi.

IV. Tahlil.Qo'shiqlar orqali grammatik hodisalarni ham o'rganish mumkin. Masalan, *Rammstein* guruhining «*Ich will*» qo'shig'ida buyruq mayli ko'plab shakllarda ishlatilgan.

Interaktiv platformalar va raqamli resurslar:

- **LyricsTraining** sayti — qo'shiq matnlaridagi bo'sh joylarni to'ldirish mashqlari taklif etiladi;
- **Deutsche Welle** — muntazam ravishda o'quvchilar uchun musiqiy tanlovlar chop etadi.

Til darajalari bo'yicha tavsiya etilgan qo'shiqlar:

Boshlang'ich daraja (A1–A2):

- «*Ein bisschen Frieden*» — Nicole
- «*Ich liebe dich*» — Clueso

O'rta daraja (B1–B2):

- «*80 Millionen*» — Max Giesinger
- «*Haus am See*» — Peter Fox

Yuqori daraja (C1–C2):

- «*Emanuela*» — Fettes Brot
- «*Alles Neu*» — Peter Fox

Xulosa.Nemis tilini o'rganishda qo'shiqlardan foydalanish yuqori samarali metod hisoblanadi. Empirik tadqiqotlar musiqiy kontekstdan foydalanish xorijiy tilni o'zlashtirishda katta foyda keltirishini ko'rsatadi. Medina (1990) ritm va emotsional ta'sir orqali so'zlarni eslab qolish yaxshilanishini, Ludke (2009) qo'shiq aytish grammatikani o'zlashtirishga yordam berishini, Schön va hammualliflar (2008) esa musiqa uzoq muddatli xotirani faollashtirishini ilmiy jihatdan isbotlagan.

Qo'shiqlardan foydalanish til va madaniyat kompetensiyalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Musiqaning emotsional kuchi, o'qitish va ko'ngilocharlikni uyg'unlashtirish qobiliyatini inobatga olgan holda, ushbu yondashuv til o'rganishning barcha bosqichlarida motivatsiya va samaradorlikni oshirishning universal vositasi sifatida tavsiya etiladi.

REFERENCES

1. Dudley-Evans, T., & St John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach*. Cambridge University Press.
2. Warschauer, M., & Healey, D. (1998). *Computers and language learning: An overview*. *Language Teaching*, 31(2), 57–71.
3. Salcedo, C. S. (2010). *Communicative Language Teaching and Latin: A Marriage Made in Heaven*. *Classical Journal*, 105(4), 385–393.
4. Mavlonova, U. K., & Maxmurovna, M. K. (2020). The introduction of irony in english and uzbek terature. *International Engineering Journal For Research & Development*, 5(3), 4-4.
5. Абдуллаева, Л. С., Самадова, С. А., & Махмурова, М. (2014). Современные методы преподавания иностранных языков. Коммуникативный метод. *Наука. Мысль: электронный периодический журнал*, (6), 73-76.

6. Khamdamovna, M. U., & Khalimovna, M. M. (2020). ANALYSIS OF SITUATIONAL IRONY IN LITERATURE. *Academy*, (11 (62)), 26-27.
7. Mavlonova, U. K., Makhmurova, M. K., & Kodirov, T. D. (2020, June). Description of art media in literature. In LXIV International Correspondence Scientific and Practical Conference "European Research: Innovation in science, education and technology» June (pp. 5-9).
8. Halimovna, M. M. (2020). The importance of a foreign language in higher education. *Вопросы науки и образования*, (8 (92)), 15-19.
9. Halimovna, M. M. (2020). LINGUISTIC BASIS OF TEACHING ORAL COMMUNICATION OF STUDENTS IN GERMAN LANGUAGE LESSONS. *BRIDGE TO SCIENCE: RESEARCH WORKS*, 65.
10. Tashpulatovna, B. V., Halimovna, M. M., & Tashpulatovich, B. M. (2021, November). Chet Tili O 'Pgatishda O 'Yin-Mashqlarning Roli. In " *ONLINE-CONFERENCES" PLATFORM* (pp. 139-144).
11. Halimovna, M. M. (2020). MODERN APPROACHES TO LEARNING A SECOND LANGUAGE. *Scientific reports of Bukhara State University*, 4(1), 182-185.
12. Khalimovna, M. M. (2021). The Role of Hadiths in Education and Upbringing. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF LITERATURE, PHILOSOPHY AND CULTURE*, 2(10).
13. Halimovna, M. M. (2021). The Role of Features of Linguocountrylearning in Teaching English. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 2(10), 64-68.
14. MAKHMUROVA, M. K. (2021, March). GRAMMATICAL CATEGORIES IN GERMAN AND UZBEK. In *E-Conference Globe* (pp. 118-123).
15. Махмурова, М. Х. (2021). МЕТАФОРЛАР НУТҚ ШАКЛИ СИФАТИДА. *МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА*, 4(1-1).
16. A'zamovna, A. R., Halimovna, M. M., & Bakhtiyorovna, N. M. (2019). The matter of equivalence in English and Uzbek proverbs. *Test Engineering and Management*, 81(11-12), 1632-1637.
17. Makhmurova, M. H. (2024). Applications of the Latin Language in Speech. *American Journal of Alternative Education*, 1(8), 59-63.
18. Махмурова, М. Х. (2024). Теоретико-Литературное Развитие Учащихся При Изучении Басен. *Miasto Przyszłości*, 54, 1032-1035.
19. Makhmurova, M. (2021). ЎҚУВЧИ БИЛИШ ФАОЛИЯТИНИ ФАОЛЛАШТИРИШДА ИЖОДИЙ ГРАФИК МАСАЛАЛАРНИ Auto CAD ДАСТУРИ АСОСИДА ЕЧИШ. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 3(3).
20. BABAYEVA, V. T., MAKHMUROVA, M. H., & NAZAROVA, G. K. (2021, March). Studying language as the second language learners. In *E-Conference Globe* (pp. 89-94).
21. Halimovna, M. M. (2024). NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES FOR STUDYING LATIN LANGUAGE IN MEDICAL UNIVERSITIES. *Modern education and development*, 16(10), 260-270.
22. Halimovna, M. M., & Ulugbekovna, A. M. (2024). LOTIN TILIDA BO'G'INGA AJRATISH VA URG'U QO'YISH. *Modern education and development*, 16(10), 281-291.
23. Махмурова, М. Х. (2024). ПРОБЛЕМЫ ЛАТИНСКОГО ПРОИЗНОШЕНИИ В АЗИАТСКИХ СТРАНАХ. *Modern education and development*, 16(10), 271-280.

24. Махмурова, М. Х. (2024). ПРИМЕНЕНИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В РЕЧИ. *Modern education and development*, 16(10), 292-301.
25. Махмурова, М. Х. (2024). ВАЖНАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ В МЕДИЦИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ. *IMRAS*, 7(12), 111-118.
26. Ахмедова, М. У. (2024). СРАВНЕНИЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ДВУХ ИЗВЕСТНЫХ БАСНОПИСЦЕВ КРЫЛОВА И ГУЛХАНИ. *Modern education and development*, 16(13), 11-18.
27. Halimovna, M. M. (2025). Scientific and Theoretical Foundations of Developing Lexical Competence in Latin. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 39, 141-146.
28. Maxmurova, M. (2025). LATIN LANGUAGE LEARNING METHODS AND THEIR EFFECTIVENESS. *Modern Science and Research*, 4(3), 725-733.